

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.29 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä hallituksen esityksessä on kysymys sosiaalihuoltolain säännöksestä, jonka mukaan valtio korvaisi tietyissä tilanteissa kunnille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilöille annettujen kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannukset. Tähän lakiesitykseen perussuomalaiset ovat jättäneet vastalauseen, ja esittelen sen tässä nyt. Samalla teen vastalauseen mukaiset lausumaesitykset, kuin myös esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Vastalauseen lausumaehdotukset kuuluvat seuraavasti:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin rekisteröidäkseen kiireellisiin ja välttämättömiin sosiaalipalveluihin hakeutuvat laittomasti maassa oleskelevat henkilöt, jotta heidän henkilöllisyytensä voidaan varmistaa.

2. Eduskunta edellyttää, että laittomasti maassa oleskelevien kiireellisten ja välttämättömien sosiaalipalvelujen kustannuksia seurataan erittäin tarkasti.

3. Eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan, etteivät lakimuutokset toimi vetovoimatekijöinä laittomasti maassa oleskeleville vaan sen sijaan kannustavat laittomasti maassa oleskelevia poistumaan maasta kielteisen turvapaikkapäätöksen sekä kiireelliset sekä välttämättömät sosiaalipalvelut saatuaan.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään, miten kiireelliset ja välttämättömät sosiaalipalvelut järjestetään ja kustannetaan muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa, ja tuo tämän tiedon eduskunnalle.”

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ei anneta uusia tehtäviä kunnille eikä uusia palveluja laittomasti maassa oleskeleville. Esityksen tarkoituksena on jakaa valtion ja kuntien välisiä kustannuksia. Perussuomalaiset ymmärtävät sen, että valtio osallistuu kuntien ylimää räisiin kustannuksiin tai ylipäänsä kustannuksiin. Täällä on tänään keskusteltu muun muassa peruspalveluihin kohdistetuista valtionosuuksista. Nostan esiin vaikka hoitajamitoituksen, nostan esiin vaikkapa vanhusten palvelut. Pidämme myös tärkeänä, että ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi tehdään Suomessa toimia. Kyllä nämä huolet ovat yhteisiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Olemme kuitenkin huolissamme tämän esityksen tuomasta valtion ja kuntien taakanjaosta, sillä samalla kun valtio kustantaa kielteisen turvapaikan saaneiden kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja, jotka ovat majoitus, ruoka ja lääkkeet, välttämättömät lääkkeet, se luo samalla myös kannustimia ja vetoimatekijöitä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille siten, että heidän luvaton maassa oleskelunsa saattaa jatkua eivätkä he poistu maasta. Tämä on mielestämme kestävä tontti. Suomen tulisi tehdä sellaisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, joilla laittomasti maassa oleskelevat poistuvat Suomesta kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan. Eli tämä hallituksen esitys todellakin avaa sen mahdollisuuden, että kunnat voivat lähettää laskun Kelalle eli valtiolle, ja valtion budjetissa on ensi vuodelle huomioitu noin 5,4 miljoonan potti, josta sitten kustannuksia maksetaan. Me olemme huolissamme tästä kustannusten kasvusta. Muun muassa Helsingin kaupunki on ottanut kantaa asiantuntijalausunnossaan henkilöstökuluihin. Myös Kuntaliitto osoitti huolta siitä, riittääkö rahoitus ja tulisiko se mahdollisesti turvata tarvittaessa lisäbudjetilla. Eli nämä aiheet olla huolissaan ovat todella aiheellisia.

Me esitimme valiokunnassa kysymyksen siitä, miten kiireellisen sosiaalihuollon kustannukset laittomasti maassa oleskelevien osalta on järjestetty muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa. Vertailua hallituksen esityksen mukaisesta kustannustenjaosta valtion ja kuntien välillä löytyy kuitenkin yllättäen vähän. Ruotsissa kunnat vastaavat välttämättömästä avusta laittomasti maassa olevien osalta eikä valtio korvaa sitä kunnille. Elikä kunnat siis maksavat itse nämä kustannukset. Tanskassa kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön, joka on saanut kielteisen päätöksen, tulee lähteä maasta. Tanskan maahanmuuttovirasto vastaa ulkomaalaisen tukemisesta, kunnes hän lähtee tai hänet karkotetaan Tanskasta. Perussuomalaisen mielestä olisi tärkeää, että ajantasaista tietoa siitä, miten erilaisista sosiaalipalveluista ja niiden kustannusjaosta säädetään Pohjoismaissa ja Euroopassa, olisi saatavilla.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu Helsingin tekemästä päätöksestä, joka antaa terveyspalvelut laittomasti maassa oleskeleville. Tämä hallituksen esitys mahdollistaa sen, että niille kustannuksille, joita kunnille nyt tulee näistä sosiaalipalveluista, jotka on lainmukaisesti annettava, löytyy sitten maksaja, ja se on valtio. Ja kyllä huolena on se, että kun piikki on auki, niin varmasti rahassummat tulevat kasvamaan.

Meillä on tällä hetkellä tartuntatautilaki, joka määrittelee tarkasti sen, millaista hoitoa ja apua niin laittomasti maassa oleskelevat kuin kaikki muutkin — kansalaiset, kuntalaiset ja ei-kuntalaiset — saavat. Siellä on akuutti hoito, ja siellä on paljon sellaisia sairauksia, joihin sitten apua ja turvaa saa. Välttämättömät palvelut, ovat ne sitten sosiaalipalveluita tai terveyspalveluita, tulevat kyllä lain mukaan. Niitä täytyy aina sitten katsoa ja miettiä, kuinka suuri ikkuna avataan.

20.35 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää lakiehdotusten hylkäysesitystä sekä vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia.

Kyse on perimmältään siitä, että kuntapäätäjien keskuudessa ympäri maata näyttää olevan kasvava halu tarjota paperittomille maassa oleville, siis laittomasti oleskeleville henkilöille yhä laajempia palveluja, kunhan niille löytyy jostain rahoitus, ja kun kunnat saavat valtiolta rahaa välttämättömien sosiaalipalveluiden järjestämiseen, niin kunnat kyllä laajentavat näitä palveluita näköjään hyvin mielellään. Aiheesta keskusteltiin jo aiemman kohdan osalta tänään, mutta lienee silti vielä syytä muistuttaa, että Helsingin kaupunginvaltuusto päätti viime viikolla tarjota laittomasti maassa oleskeleville henkilöille suuren

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

määrän maksuttomia sosiaali- ja terveyspalveluita. Paperittomilla on jatkossa oikeus muun muassa välttämättömään kroonisten sairauksien hoitoon, hammashoitoon, rokotuksiin, mielenterveyspalveluihin ja oikeudelliseen neuvontaan, ja lisäksi näitä palveluita mainostetaan kaupungin internetsivuilla lukuisilla eri kielillä. Kansalaisten keskuudessa Helsingin kaupunginvaltuuston tekemä päätös on herättänyt täysin oikeutetusti valtavasti kritiikkiä, ja moni on tiedustellut jopa minulta, vaikka en helsinkiläinen olekaan, mikä on lainsäädännön yleinen merkitys, jos jopa maassa laittomasti oleskelevat ovat oikeutettuja ilmaisipalveluihin. Tässä on kyse sekä periaatteesta että taloudesta. En tiedä, kumpi on tärkeämpi, mutta molemmista asioista on kysymys.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen toi äsken esille Ruotsin esimerkin, jossa kunnat itse maksavat laittomasti maassa oleskeleville tarjoamansa palvelut, sekä Tanskan periaatteen, jonka mukaan laittomasti maassa oleskelevien on poistuttava maasta. Nämä ovat erittäin hyviä lähtökohtia, ja ne tulisi pitää mielessä myös Suomessa, kun lainsäädäntöä täällä laaditaan ja päätöksiä tehdään.

Näillä perusteilla lakiehdotus on syytä hylätä ja tekemämme lausumaehdotukset syytä hyväksyä.

20.37 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tästä aiheesta keskusteltaessa täytyy aina muistaa, että nyt tässä puhutaan henkilöistä, joilla ei ole todetusti mitään kansainvälisen suojelun tarvetta eikä muutakaan laillista perustetta maassamme oleskeluun. Tämä on kesämätöntä yleisen lainkuuliaisuuden kannalta. Ja kun tässä esityksessä annetaan rahaa, niin se menee aina niin, että kun on rahaa, sille on ottajia. Kuka tulee lopulta arvioimaan, ovatko palvelut todella olleet välttämättömiä? Tämä muodostaa kannusteen, kuten olemme pelänneet.

Nämä edustajien Juvonen ja Savio esittämät asiat ovat tärkeitä joka tapauksessa, tulipa laki hyväksytyksi tai ei. Nämä tässä esitetyt lausumaehdotukset ovat vähintään, mitä tolkun maassa voidaan tehdä.

On välttämätöntä, että tiedetään, kenelle tarjotaan terveyspalveluita. Se nyt on vähintään, mitä voidaan tehdä, että edes rekisteröidään heidät, jotka näitä palveluita käyttävät.

Se, että seurataan kustannuksia, on myös välttämätöntä. Tällä hetkellä sotesta yritetään säästää 3:a miljardia — siis laillisesti maassa oleskelevien Suomen kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista palveluverkkoa karsimalla yritetään säästää 3 miljardia — ja se, että samaan aikaan edes keskustellaan siitä, mitä tarjotaan laittomasti maassa oleville, on käsittämätöntä.

Näiden palveluiden käytön täytyy olla selvä piste, missä henkilöiden tiedot päätyvät viranomaisille, jotta heidän maasta poistamisensa voidaan käynnistää.

Lisäksi on tärkeää ja välttämätöntä, että Suomi ei tarjoa määrältään tai laadultaan muita Pohjoismaita vetovoimaisempia palveluita. Tästä ei saa muodostua meille sosiaaliperäisen maahanmuuton vetovoimatekijää.

20.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Se, että jäädään laittomasti maahan, ei ole kenenkään etu. Vuonna 2016 toimenpidesuunnitelmassa laittomasti maassa oleskelun ehkäisyyn ja hallintaan todettiin, että vastaanottojärjestelmästä on kadonnut noin 3 800 henkilöä. Jopa 8 000—10 000 voi jäädä oleskelemaan maassa laittomasti. Ja kun me puhumme kustannusarvioista, niin vuorokautta kohden majoituksen kustannukseksi arvioidaan noin 35 euroa, ruokakustannukseksi vähän päälle 7 euroa ja lääkekuluissa se on noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

5 euroa. Hätmajoitusta käyttäviä arvioidaan olevan 500—1 000 henkilöä noin kolmen kuukauden ajan, ruokakorvausta hakevia 1 500 henkilöä puolen vuoden ajan, ja muiden kustannusten perusteena on 1 000 henkilöä puolen vuoden ajan. Arvioiden mukaan kuntien menot olisivat yhteensä noin 5,4 miljoonaa euroa vuonna 2018. Tässä on todellakin täysin uusi momentti, mikä on budjettiin esitetty ensi vuodelle, eli kun se on nyt 5,4, niin tätä lukua tulee seurata, paljonko se on sitten 2019 ja niin eteenpäin, kuinka paljon summat nousevat.

Kyllä se ihan oikeasti on niin, että samalla kun me leikkaamme suomalaisten palveluita, niiden ihmisten, jotka ovat rakentaneet tätä yhteiskuntaa, ja puhun jälleen kerran vaikkapa vanhustenhoidosta, kotihoidosta ja siitä laadusta mitä siellä on ja paljonko siellä on apukäsiä, niin me avaamme... Aivan kuten edustaja Mäkelä hyvin tuossa esitti, he ovat ihmisiä, joilla ei ole mitään perustetta jäädä Suomeen. He ovat laittomasti. He ovat käyneet kaikki prosessit ja valitusprosessit läpi, ja heillä ei ole mitään syytä jäädä tänne Suomeen. Elikkä meillä pitäisi olla ihan sama linja kuin Tanskassa, elikkä kun ei ole lupaa jäädä maahan, niin maasta pitää poistua. Ei ole kenenkään etu, että jäädään laittomasti maahan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.